

Pensjon

For de født i 1963 eller seinere

Utdanningsforbundet verdier

Våre medlemmer skal ha:

- gode trygge og forutsigbare vilkår
- likhet for kvinner og menn
- best mulig sikring
- Hele livet

Hovedbudskap

- Betydning av arbeid og pensjonsgivende inntekt
- Kriterier AFP

PENSJON ER VIKTIG FOR ALLE - UANSETT ALDER!

Utdanningsforbundet Rogaland tilbyr alle våre medlemmer informasjonsmøt om pensjon.

PENSJON

FOR DEG SOM ER FØDT 1963 ELLER SENERE

De valgene du tar i dine yrkesaktive år får betydning for din pensjon. Bli med på webinar og bli mer bevisst på valgene du tar fremover.

ONSDAG 29.MAI

KL: 11:30-12:00

DIGITALT VIA TEAMS

Meld deg på her:

ONSDAG 29.MAI

KL: 18:00-18:30

DIGITALT VIA TEAMS

Meld deg på her:

5 faktorer som er avgjørende for din pensjon

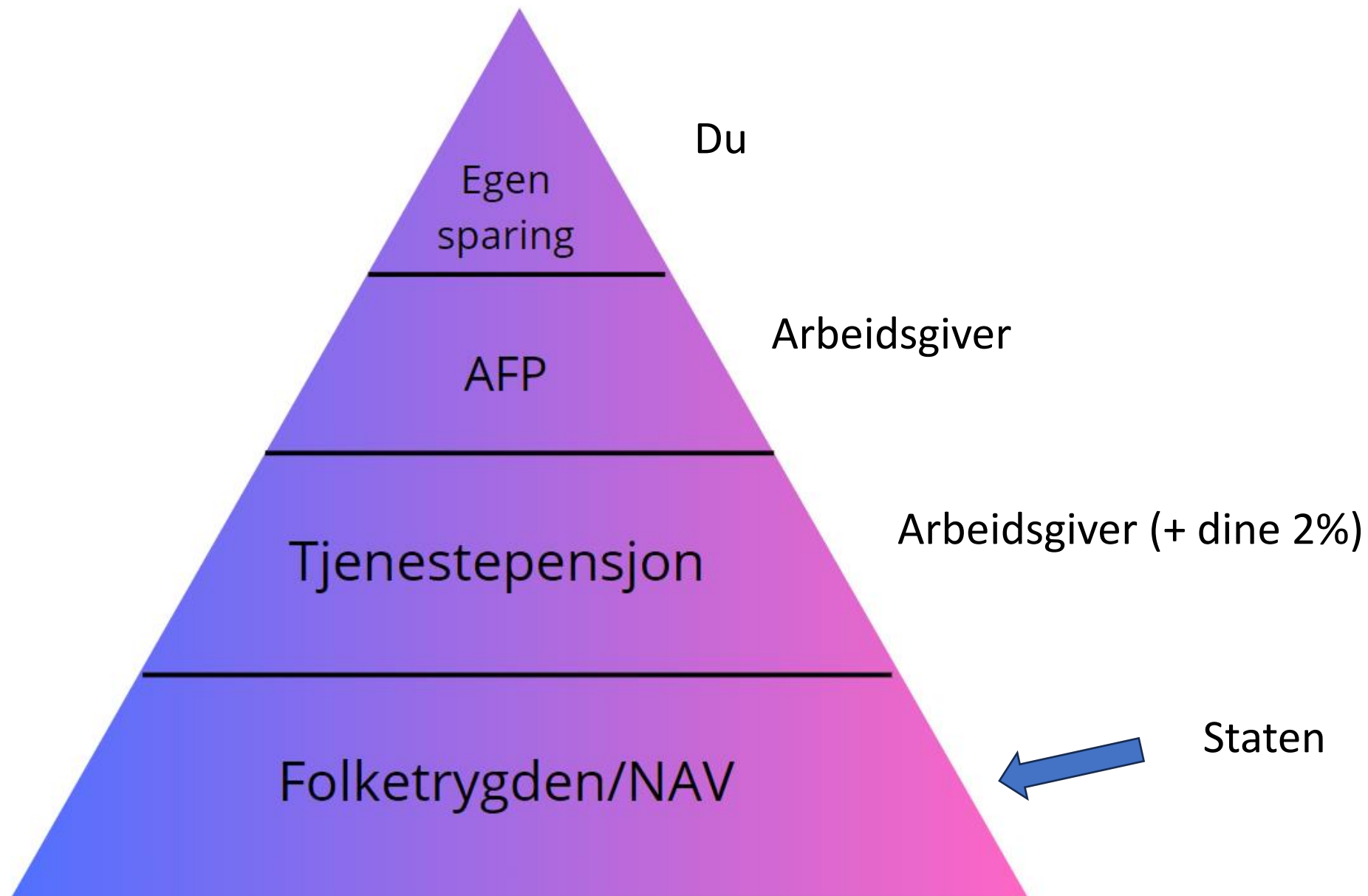
Fødselsår

Arbeidsforhold/Inntekt

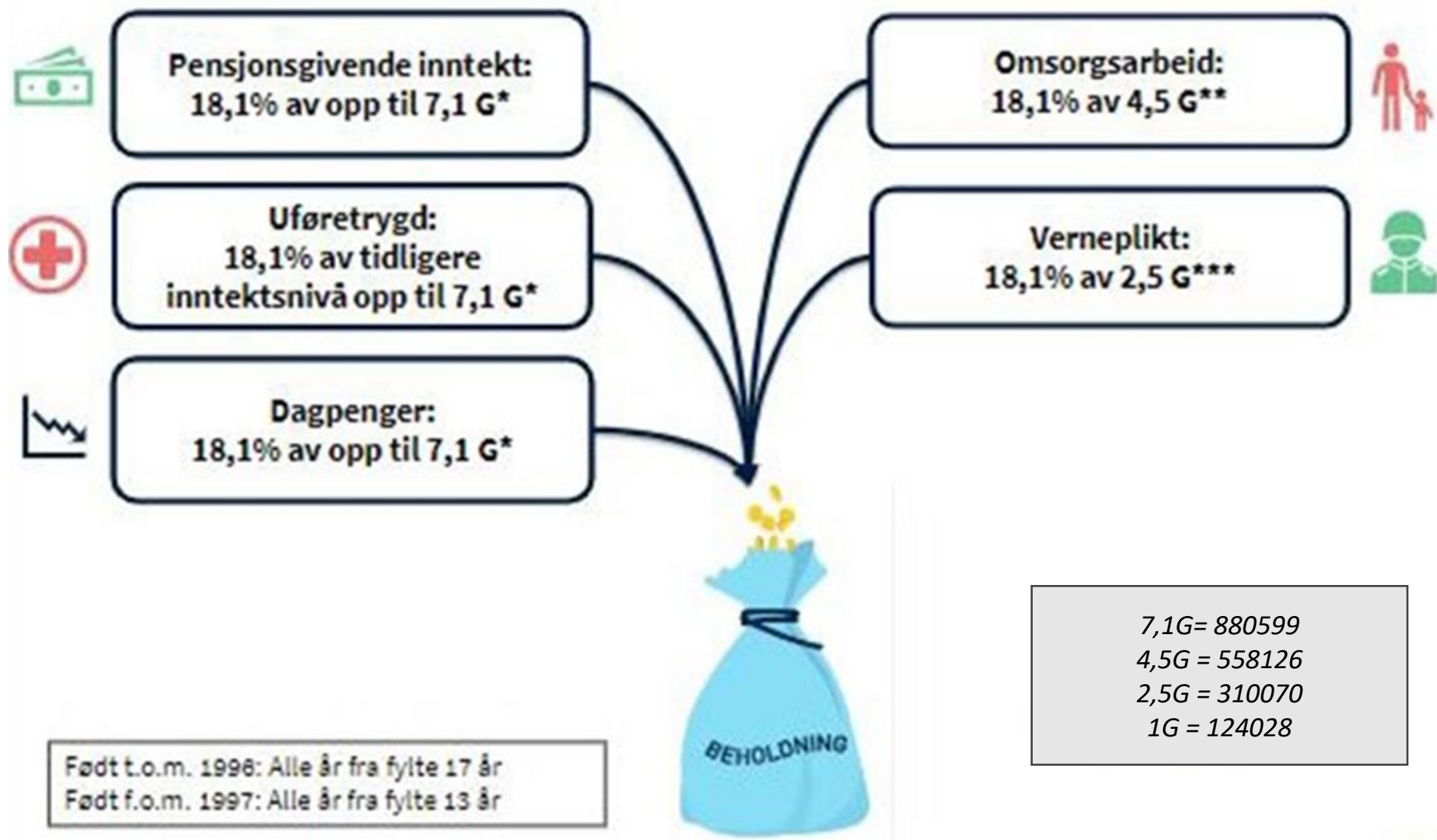
Tjenestepensjonsordning

Alder når du går av

Levealdersjustering- beregnet levealder for ditt årskull

Årlig opptjening hos NAV

Stavanger Aftenblad søndag 14/4-24

– Vår oppfordring er å snakke om parøkonomien i fredstid og ta nødvendige grep, for det er en mye tøffere oppgave hvis forholdet allerede skranter. Dessverre er det fortsatt slik at kvinner oftere kommer dårligere ut enn menn ved mange av livets vendepunkter. Derfor er det ekstra viktig at kvinner sikrer seg økonomisk uavhengighet, sier banksjefen.

Ådne Digernes

Banksjef i DNB Stavanger

Advokat og forbrukerøkonom Incedursun anbefaler imidlertid samboere å lage slike skriftlige avtaler. Selv om paret stoler på hverandre, kan et brudd bli stygt, påpeker hun. – Husk at hvis den ene i paret jobber redusert eller er hjemmeværende, bør den som er i full jobb kompensere den andre for tapt pensjon. Denne kompensasjon-pensjonen må settes inn på en egen konto, og ektepar må passe på å gjøre denne kontoen til særeie for den som skal ha pensjonssparingen, sier Incedursun.

Derya Incedursun

Advokat og forbrukerøkonom i Nordea

Årlig oppregulering

Beholdningen vokser:

1. Nye penger legges til hvert år.
2. Selve beholdningen oppreguleres hvert år(G-regulering).

Levealdersjustering - folketrygden

Pensjonsutbetalingene skal justeres

Opptjente pensjonsrettigheter fordeles på år

Beregning på antatt levealder for hvert årskull, gjøres ved 61 år

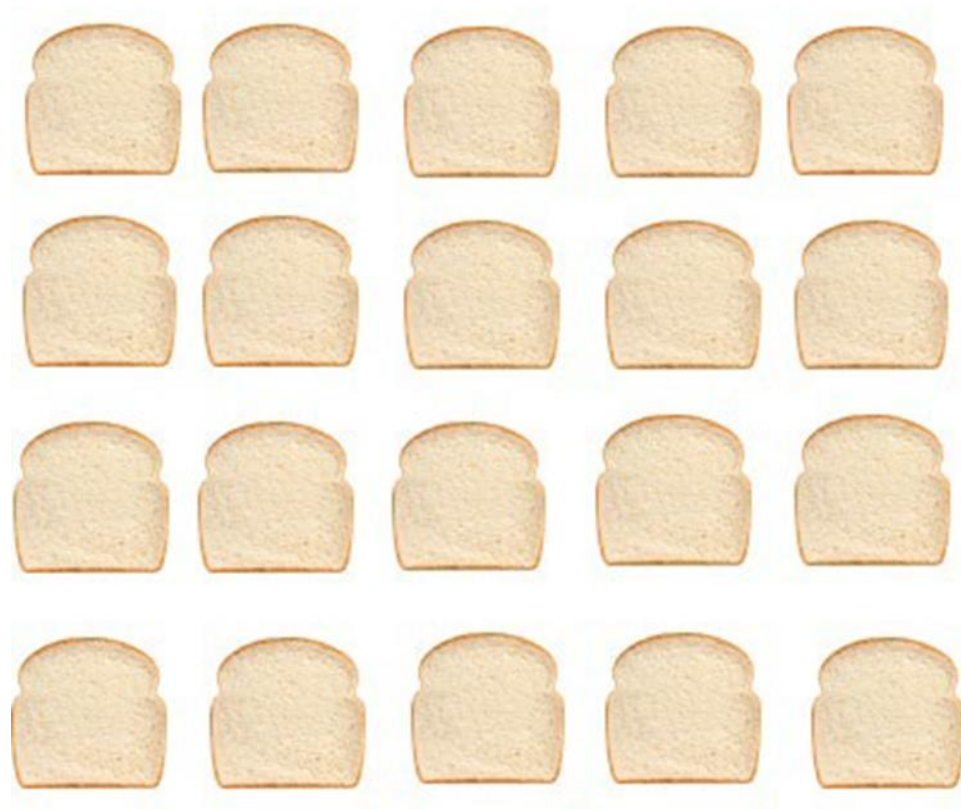
Kan kompenseres ved å stå i jobb også etter fylte 67 år

Pensjonsalder	Delingstall	Pensjonsalder	Delingstall
62 år	22,49	69 år	16,80
63 år	21,68	70 år	15,99
64 år	20,87	71 år	15,18
65 år	20,06	72 år	14,37
66 år	19,25	73 år	13,56
67 år	18,43	74 år	12,76
68 år	17,62	75 år	11,97

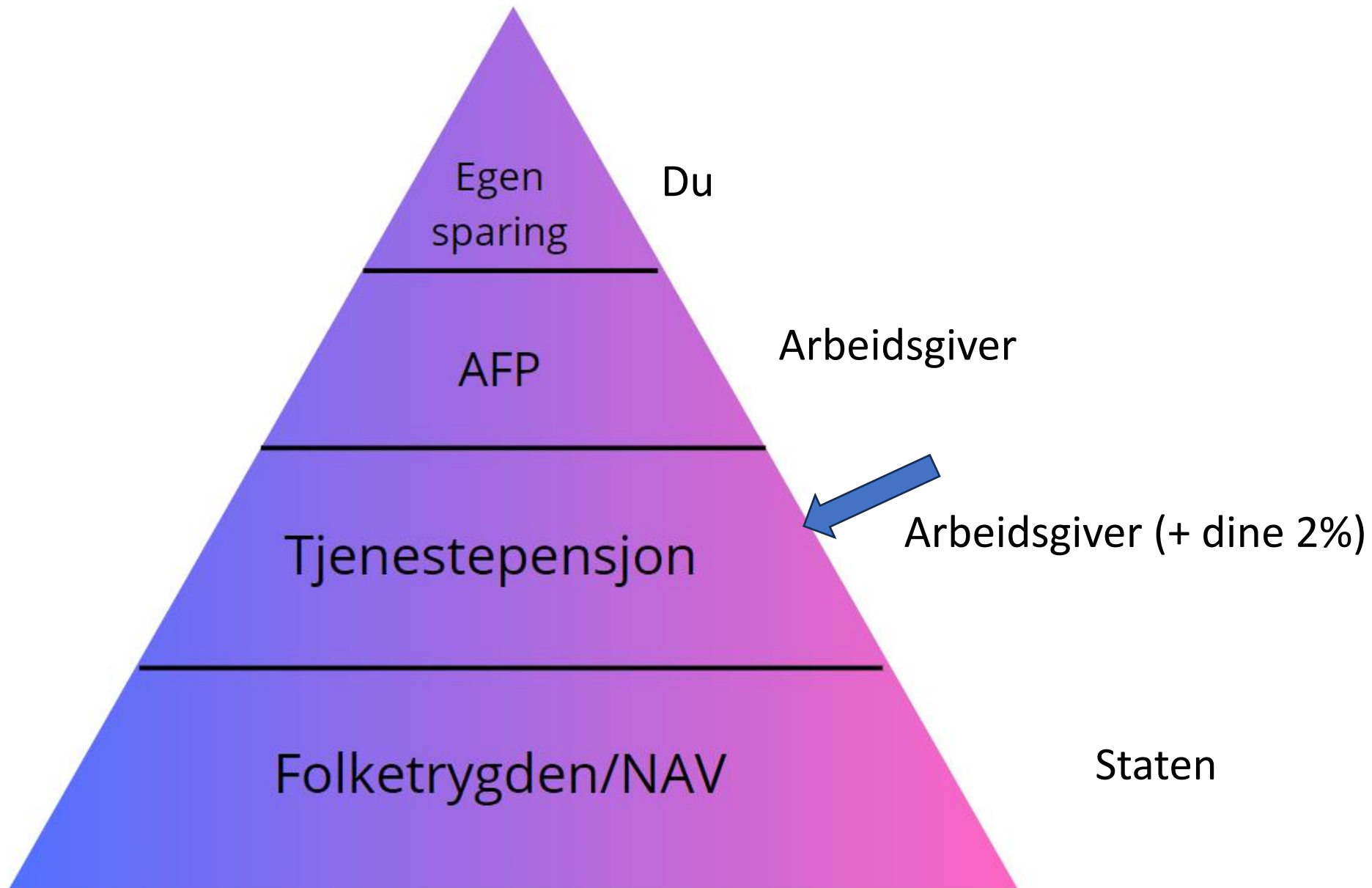
Illustrasjonsbilde

Eller sagt på en annen måte:

Størrelsen på syltetøyglasset
= pensjonsbeholdning

Antall skiver = antall år
som pensjonist

Tjenestepensjon

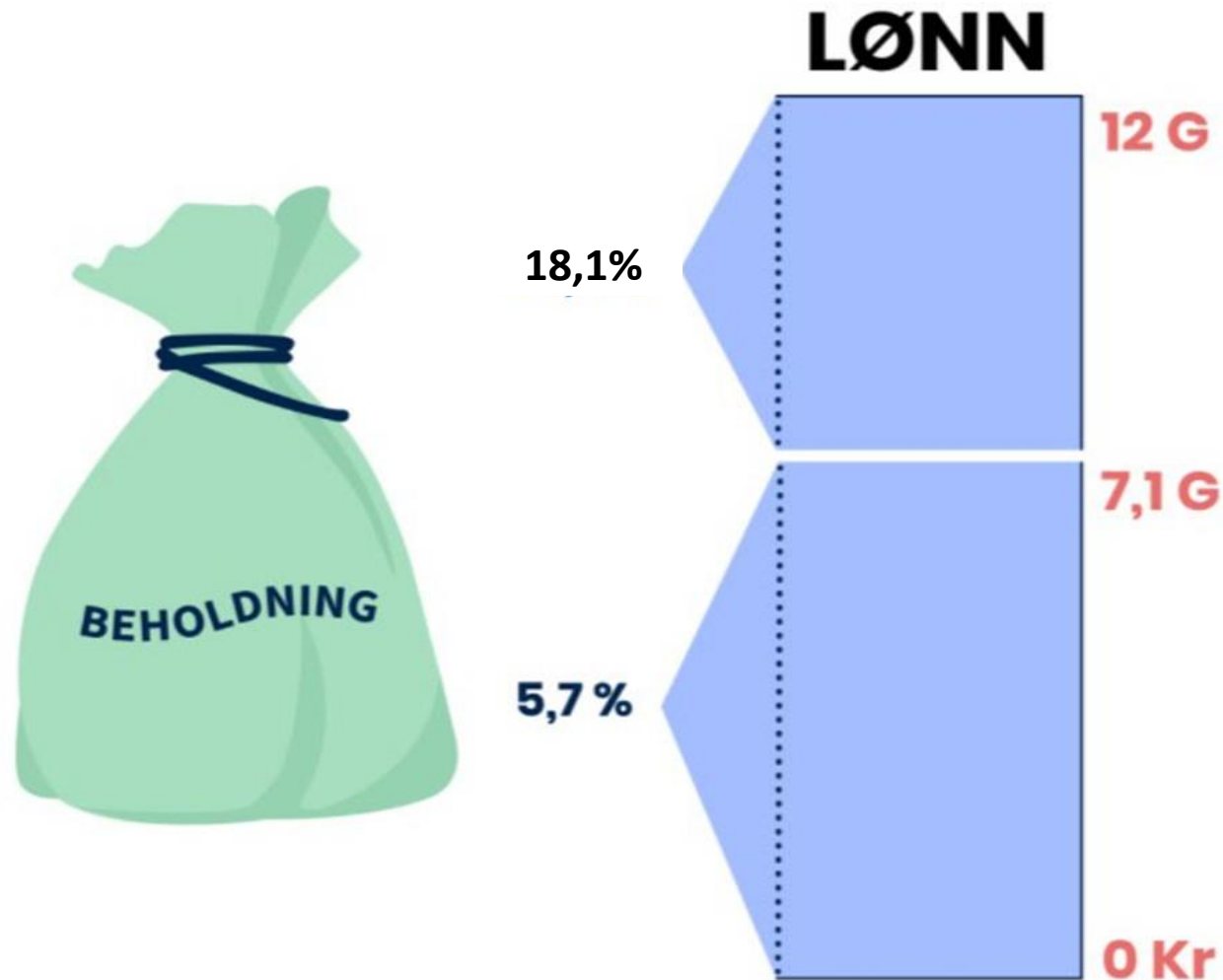
- Alle bedrifter må ha tjenestepensjon for sine ansatte
- Mesteparten betalt av arbeidsgiver, minst 2% - maks 7%
- Egenandel: 2%
- SPK/KLP/Forsikringsselskap = tilbydere
- Offentlig tjenestepensjon/Hybrid/Innskudd

Opptjening av tjenestepensjon

- Påslagsmodell
- Beregnes uavhengig av folketrygden
- Alleårsopptjening 13 - 75 år
- Levealderjusteres
- Livsvarig utbetaling
- Fleksibelt uttak fra fylte 62 år
- Kan fritt kombineres med arbeidsinntekt
- Pensjonen blir høyere jo lenger du jobber
- Solidarisk ordning

Hvordan tjener vi opp til alderspensjon i SPK/KLP?

Privat sektor

Avtaleområde	Pensjonsordning	Merknad
	Maks hybrid med individuelt investeringsvalg. Offentlig-lik AFP (tidligpensjon). <i>AFP i Fellesordningen senest fra 1. januar 2025.</i>	Hybridordningen gjelder de som født i 1968 og senere, og alle som er ansatt etter 1. januar 2020.
	Maks hybrid med 0-garanti Offentlig-lik AFP (tidligpensjon). <i>AFP i Fellesordningen fra 1. januar 2024.</i>	Overgang fra ytelse- til hybridpensjon ved tariffoppgjøret 2016.
	Offentlig tjenestepensjon	
	Offentlig tjenestepensjon, SPK og KLP	Mulighet for overgang til hybridpensjon med lønnsvekstgaranti etter prosess i noen områder. Ikke aktuelt for skoler og høyskoler. <i>Pensjon ble tatt inn i alle overenskomstene i HUK fra høst 2022.</i>
	Lokal avtale SPK	Om lag ti avtaler per i dag: Skagerak International School med flere.
Standard tariffavtale barnehage	Offentlig tjenestepensjon Maks hybrid med lønnsvekstgaranti	
Standard tariffavtale skole	Offentlig tjenestepensjon (SPK)	Gjelder skoler som er godkjent etter friskoleloven

B-dels overenskomst med den enkelte virksomhet

Virksomhet	Pensjonsordning	Merknad
Spekter Helse	Offentlig tjenestepensjonsordning	A1 - Sentral Avtale
Norlandia-barnehagene	Maks hybrid med individuelt investeringsvalg. AFP i Fellesordningen	<i>Maks hybridordning med gradvis nedtrapping av arbeidstakerandelen fra 1. august 2023. Barnehager fra PBL omfattes av overenskomst Spekter fra 1. januar 2023.</i>
Akasia	Valgfri ordning: Privat ytelsespensjon eller innskuddspensjon 5 + 2 % Privat AFP	Bergen kommune overtok Akasia barnehager 31. august 2021. Barnehagene ble omgjort til kommunale barnehager fra 1. januar 2022.

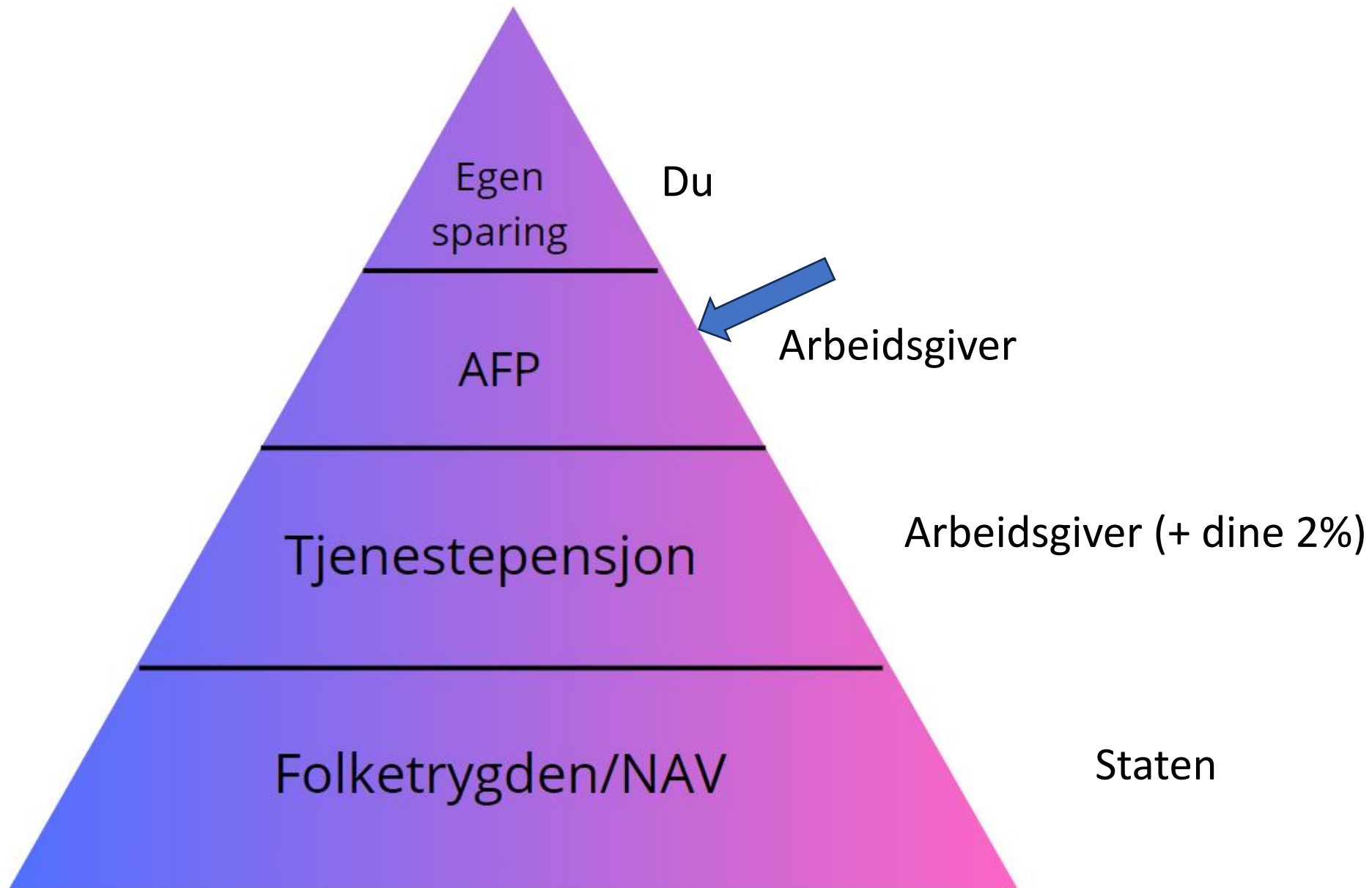
STATUS – PRIVAT BARNEHAGESEKTOR

	PBL	FUS	Virke – HUK	Norlandia
Sparesats hybrid	2 + 5 (opptrapping)	2 + 5	2 + 5	2 + 5 (opptrapping)
AFP i Felles- ordningen	Senest 1.1.25	Senest 1.1.24	OK	OK

Pensjonsrettighetene sikres i tariffavtaler:

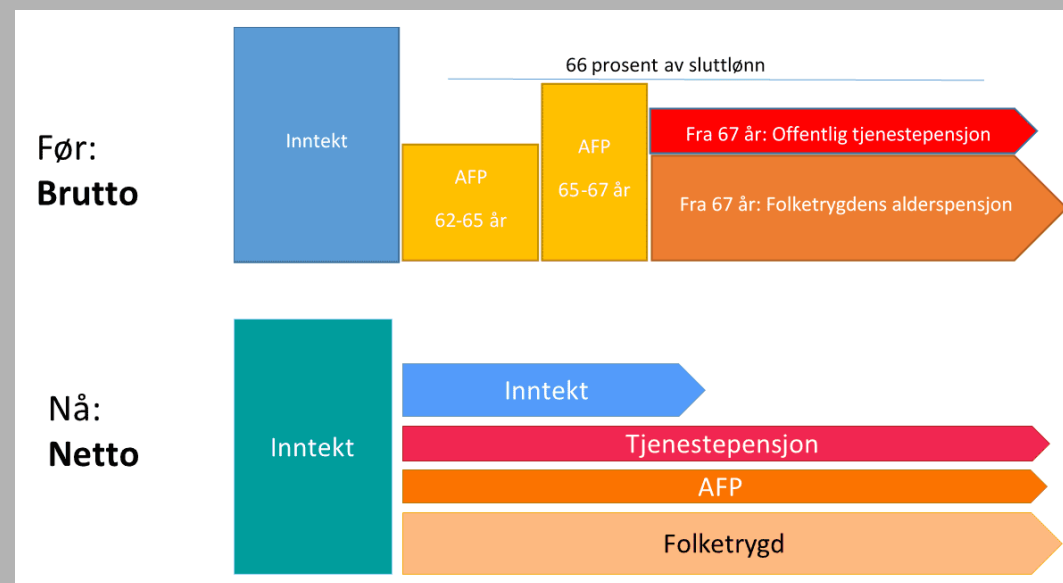
- Opptjening fra første krone og alle år
- Livsvarig pensjonsutbetaling
- Kjønnsnøytral - lik for kvinner og menn
- Arbeidsgiver skal dekke alle forvaltningskostnader
- Uføre-, Etterlatte- og barnepensjon
- AFP med i avtalen

AFP er ikke AFP

- Gjelder for årskullene fra 1963
- En påslagsmodell
- Er en livsvarig tilleggspensjon
 - Etter mønster til privat sektor
 - Kan tas ut fleksibelt fra 62 år (i tillegg til lønn og/eller alderspensjon fra folketrygd/tjenestepensjon)
 - Levealdersjusteres

Kvalifikasjonskrav for AFP(sammenfallende for privat og offentlig sektor)

- Ved 62 år
 - **Ikke reparerbare**
 - Ansiennitetsperiode – siste ni årene før man fyller 62, altså kritisk periode fra fylte 53 år
 - Må være i arbeid hos en virksomhet med AFP/medlem av fellesordningen for AFP i minst 7 av de siste 9 årene ved fylte 62 år
 - Overgangsordninger(gjelder årskull 1963 – 1966)
 - Må være hovedarbeidsforholdet
 - Min. 20 % stilling
 - Kan ikke ha øvrige inntekter som overstiger inntekten din fra AFP virksomheten du er ansatt hos (i de samme 7 av de siste 9 årene)
 - Kan ikke motta pensjon, ventelønn eller andre ytelser **uten arbeidsplikt** de 3 siste årene før fylte 62 år(hvis over 1 G)
 - **Kan ikke motta uføretrygd fra folketrygden etter fylte 62 år**
- Ved uttakstidspunkt
 - **Reparerbare**
 - Ansatt og reell arbeidstaker i stilling med offentlig/privat AFP de siste tre årene før uttak
 - Min 20% stilling – samtidige stillinger legges sammen
 - Pensjonsgivende årsinntekt på minst 1G på uttakstidspunkt og det forutgående året
 - Kan ikke være/ha vært mottaker av AFP fra offentlig eller privat sektor, særalderspensjon/tidligpensjon eller betinget tjenestepensjon
 - Noen unntak

Opptjening – Offentlig AFP

Opptjening i perioden 13/17 år og frem til 61 år

- 4,21 % av pensjonsgivende inntekt (fra både offentlig og privat sektor) opp til 7,1 G

Levealdersjusteres ved å dele AFP-beholdningen på folketrygdens delingstall på uttakstidspunktet

Opptjening – fellesordningen privat AFP

0,314 % av årlig inntekt (opptil 7,1G) x antall år i arbeid

- Grunnlag: År registrert med pensjongsgivende inntekt i Folketrygden til og med 61 år
- Levealderjusteres på lik linje med alderspensjon
- Premiesatsen – altså det som betales inn fra arbeidsgiver fastsettes årlig av styret
 - For 2024 er satsen 2,7%

Fellesordningen
for AFP

Søker

≡ Bedrift

Tariffpart

Om oss

In English

Livsvarig AFP for deg som er <u>født i 1963 eller etter</u>	AFP for deg som er <u>født i 1962 eller før</u>
Ingen tidlegpensjonsordning. Du kan ta ut AFP og fortsette å jobbe.	Ei tidlegpensjonsordning. Du må slutte i jobb eller redusere stillingsstorleiken for å ha rett til AFP. Formålet er å dekke inntekt som fell bort på grunn av redusert stillingsstorleik.
Frå du er 62 år kan du velje når du vil ta ut livsvarig AFP. Det er ikkje noko seinaste uttakstidspunkt.	Du må vere mellom 62 og 67 år for å ha rett til AFP.
Du får utbetalt livsvarig AFP så lenge du lever.	Du har AFP til du er 67 år - da går du over på alderspensjon.
AFP er livsvarig og blir utbetalt i tillegg til alderspensjon.	AFP kan ikkje kombinerast med alderspensjon.
Livsvarig AFP er ei 100 prosent yting, ho kan ikkje takast ut gradert.	AFP for deg født i 1962 eller før er ein yting du kan ta ut gradert, men den attverande stillinga di må vere minst 60 prosent av full stilling ved første uttak.
Du kan jobbe så mykje du vil utan at pensjonen blir redusert.	Tener du meir enn 15 000 kroner i året blir pensjonen redusert.
Livsvarig AFP blir berekna av SPK.	Er du 62-65 år, bereknar NAV AFP-en din. Har du fylt 65 år, bereknar SPK AFP-en.
Du kan stanse utbetalinga av livsvarig AFP, men da er det ikkje mogeleg å starte ho igjen seinare.	Når du tek ut heil eller delvis AFP første gong, vil du behalde rettane til AFP sjølv om du går tilbake i stillinga. Du treng ikkje søkje på nytt.
Du må ha oppfylt ein del vilkår ved 62 år, uavhengig av når du tek ut livsvarig AFP. Oppfyller du ikkje desse vilkåra ved 62 år, vil du heller ikkje kunne få rett til AFP. Det er ikkje mogeleg å jobbe lenger for å oppfylle desse vilkåra. I tillegg må nokre vilkår vere oppfylt på uttakstidspunktet. Oppfyller du ikkje vilkåra frå tidspunktet du vil ta ut AFP, kan du fortsette å jobbe og vente med uttaket til du oppfyller dei.	Vilkåra for rett til AFP er noko ulike mellom 62-65 år og mellom 65-67 år. APF-loven (og tariffavtalen) gjeld mellom 62-65 år, mens AFP etter 65 år blir regulert av lov om Statens pensjonskasse og tariffavtalane.
Oppfyller du ikkje vilkåra til livsvarig AFP, kan du få betinga tenestepensjon. Dette er ei heilt ny ordning som også er livsvarig.	Oppfyller du ikkje vilkåra, mister du retten til tidlegpensjon.

Forskjell
gammel – ny
AFP i
offentlig
sektor

Betinget alderspensjon

- Gjelder hvis du ikke kvalifiserer til AFP, hverken i offentlig eller privat sektor
- Kun inntekt fra offentlig sektor som regnes med
- Startet i 2020
- 3 % av pensjonsgivende inntekt opp til 7,1 G blir satt av
- Kan tas tidligst ut ved fylte 62 år
- livsvarig

Illustrasjonsbilde

Mobilitet mellom sektorene

- Privat – offentlig
 - Offentlig – privat
 - Virksomhetsoverdragelse
-
- Midlertidig løsning for årskullene 1963 - 1965

Medregning fra privat til offentlig sektor

- Har du begynt hos en arbeidsgiver med tariffavtale med offentlig AFP, men ikke oppfyller ansiennitetskravene til AFP i ansiennitetsperioden (53-62 år) i offentlig sektor kan du få medregnet ansiennitetstid i privat sektors AFP-ordning.
- I slike tilfellet skal ansiennitet fra privat sektor håndteres som om den var opptjent i offentlig AFP og behandles etter offentlig sektors regler.
- Du må likevel oppfylle vilkårene knyttet til uttakstidspunktet i offentlig sektor. Du må blant annet være ansatt og reell arbeidstager i tre år før uttakstidspunktet.

Mobilitet

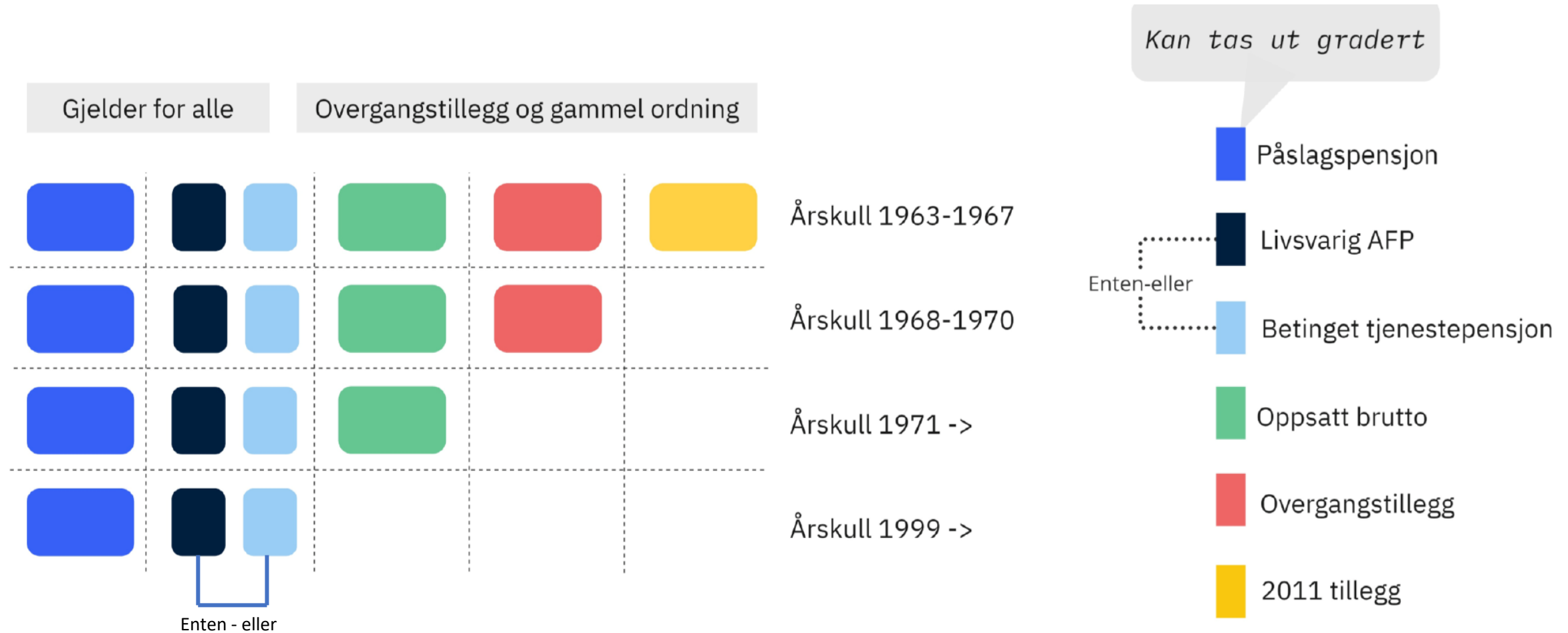
Medregning fra offentlig til privat sektor

- For årskullene 1963-1965 er det innført en midlertidig løsning for medregning av ansiennitet mellom AFP-ordningene i offentlig og privat sektor.
- Dersom du bytter fra offentlig til privat sektor med AFP etter AFP-tilskottsloven, skal du søke om privat AFP. Får du avslag fordi du ikke oppfyller ansiennitetskravet om minst 7 av 9 år, kan du søke om offentlig AFP fra Statens pensjonskasse (SPK)!
- For å få AFP livsvarig i dette tilfellet, må du oppfylle ansiennitetskravet når offentlig og privat sektor sees under ett. Du må også oppfylle treårskravet som gjelder på uttakstidspunktet i privat sektors AFP.
- *Dette er en midlertidig løsning for årskullene 1963-1965. Disse kan få AFP fra Statens pensjonskasse (SPK).*

Medregning ved virksomhetsoverdragelse

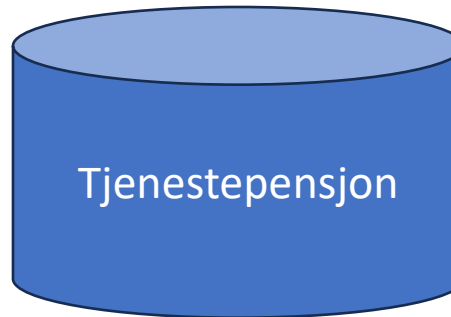
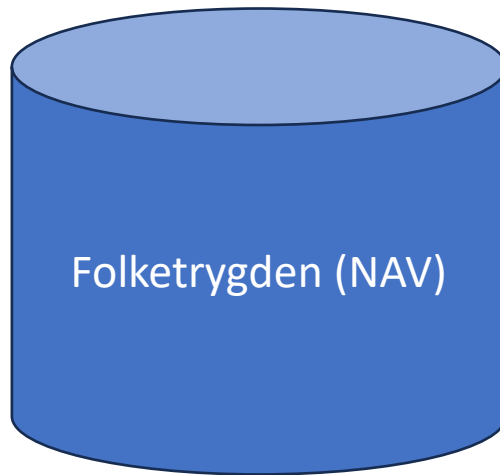
- Ved virksomhetsoverdragelser mellom offentlig og privat sektor, hvor begge virksomheter har en AFP-ordning, vil ansatte kunne medregne ansiennitet fra begge sektorer.
- Dette inkluderer også medregning av tid fra begge sektorer i forhold til det treårige kravet ved uttakstidspunktet.
- Dette sikrer at ansatte ikke mister retten til AFP som følge av en virksomhetsoverdragelse.
- Dette er en midlertidig løsning for årskullene 1963-1965. Disse kan få AFP fra Statens pensjonskasse (SPK).

Ytelsene

Oppsummert

Disse ulike «beholdere» med opptjent pensjonsbeholdning, kan tas ut alle sammen eller en eller to ved fylte 62 år

Ofte stilte
spørsmål😊

Vente eller ta ut pensjon ved fylte 62 år?

Økonomi

AFP-vekst: Flere jobber fullt og tar ut pensjon

79.000 personer mellom 62 og 67 år mottar nå alderspensjon. Fem ganger så mange som for fire år siden velger å kombinere arbeid og pensjon.

Tom Andre Brubak har agentur på maskiner som er brukt i blant annet forskning, og reiser ofte rundt til kunder som trenger service. - Etter hvert må jeg finne noen som vil ta over, men foreløpig liker jeg å være på farten, sier Brubak. Foto: Ingar Storfjell

Ifølge Knut Dyre Haug, pensjonsøkonom i Storebrand, vil pensjonen bli redusert med rundt seks prosent for hvert år du fremskynder pensjonsuttaket. - **Å ta ut pensjon fra 62 istedenfor 67, vil altså gi deg omtrent 30 prosent lavere årlig pensjon hvert år. Resten av livet, sier Dyre Haug.**

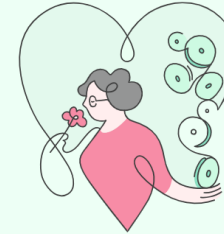
- Vårt hovedråd for å få en best mulig pensjon er å stå i arbeid så lenge du kan. Og vent med å ta ut pensjon til du slutter å jobbe, sier Dyre Haug.

Toppskatt på pensjonen

Tom Andre Brubak har ikke tenkt å sløse bort pensjonspengene han får utbetalt. Hver måned sparer han dem på en konto til han skal slutte å jobbe. Da han valgte å ta ut pensjon, hadde han imidlertid ikke tatt med i beregningen at han må betale toppskatt, fordi han både mottar full lønn og pensjon.

Informative nettsider:

- www.spk.no
 - Tlf: 02775
 - Egen nettside for lærere: [Lærerne er medlem av Statens pensjonskasse - Statens pensjonskasse \(spk.no\)](http://Lærerne%20er%20medlem%20av%20Statens%20pensjonskasse%20-%20Statens%20pensjonskasse%20(sp%20k.no))
 - Pensjonsbloggen » En blogg om pensjon fra Statens pensjonskasse (spk.no)
- www.klp.no
 - Tlf: 05554
- [Pensjonist i Utdanningsforbundet](http://Pensjonist%20i%20Utdanningsforbundet) – du kan fortsatt være medlem
- [Norsk Pensjon - Sjekk din pensjon](http://Norsk%20Pensjon)
- Fellesordningen for privat AFP: [Privat AFP - afp.no](http://Privat%20AFP)

Pensjon fra KLP

En god pensjon gir økonomisk trygghet. Jobber du i kommune- eller helse-Norge og har offentlig tjenestepensjon i KLP, da har du alderspensjon, AFP, uførepensjon og etterlattepensjon.

PENSJONSBLOGGEN

En blogg om pensjon fra Statens pensjonskasse

[Hjem](#) [Om bloggen](#)

SAMORDNING FOR DUMMIES

PUBLISERT 2. FEBRUAR 2012 AV SISSEL OLSVIK VAMMERVOLD

«Samordning stjeler pengene dine og lar smulene komme deg til gode». «Jeg har aldri blitt så paff som når jeg ble 67 og etter 40 års innbetaling til SPK, så hvor lite jeg fikk beholde etter samordning». Dette er kommentarer vi har fått på tidligere blogginnlegg, og viser at få tema engasjerer mer enn samordning.

La oss ta et skritt tilbake. Hva er samordning?

Har du oversikt over din alderspensjon? Det har vi!

Offentlige og private pensjonsleverandører samarbeider for å gi deg bedre oversikt.

Dine samlede pensjonsrettigheter kan komme fra:

- Folketrygden
- Offentlig tjenestepensjon
- Privat tjenestepensjon (OTP)
- Avtalefestet pensjon (AFP)
- Individuelle andre pensjonsordninger

[Pensjonskalkulatorer](#)

Logos for NAV, Norsk Pensjon, Statens Pensjonskasse, and AFP are shown at the bottom.

Noen avsluttende innspill

Krav til alderspensjon fra folketrygden for å gå av før 67 år

- Garantipensjon kr 233 746,- (2024)
 - Pensjonsbeholdning på minst kr 4.674 920,- (2024)

Alternativ: 1. Jobbe inntil man innfrir kravet
2. Gradert
alderspensjon kombinert med
redusert stilling

Nytt pensjonsforlik, vedtatt før påske i 2024

med forslag om:

- at aldersgrensene i folketrygden økes gradvis (1964 *"Normert pensjonsalder"*)
- bedre alderspensjon til uførepensjonister
- bedre regulering av minsteytelser
- Sliterordning, 0,25G pr år for de som må gå inntil 5 år før normert pensjonsalder

Fortsatt spørsmål eller vil ha ytterligere informasjon

- Vi kommer gjerne på besøk til ditt lokallag – ta kontakt!
- Takk for oss: Margareth, Elisabeth og Nina

Kontaktinformasjon – Utdanningsforbundet Rogaland

- Epost: rogaland@utdanningsforbundet.no
- Tlf: 23 13 85 00